

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrti in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 2 K, za druge evropske države 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišče „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odnosa. — Upravišče „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravišče: Koroska cesta št. 5. — Za izdatke se plačuje od enostopne petitvite za enkrat 18 vin, ali kar je leto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala varnost“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsake petitvite 24 vin, izjave in Poslano 36 vin. — Izdatki se sprejemajo do torka opoldne. — Neprilike reklamacije se pošiljajo preko pošte.

Cenjenim naročnikom!

Zopet je prišlo novo leto, ko je treba obnoviti naročnino. Cenjene naročnike prosimo, da se takoj poslužijo danes priložene položnice in nam čim prej pošljejo naročnino za leto 1917. Kdor naročnine ne obnovi tekom meseca januarja, njemu se bodo list brezpogojno takoj ustavili, kajti pri sedajni grozoviti draginji moramo tudi mi skrbno in dobro gospodariti, ako se hočemo vzdržati na površju. Imamo slovenske liste, katere podpirajo bogataši in denarni zavodi s prostovoljnimi doneski, mi pa se moramo popolnoma sami vzdržati in nismo dobili in ne dobimo vinarja podpore.

Draginja za tiskarske potrebe je postala že neznosna, tako da je na stotine časnikov prenehalo izhajati, drugi pa so že po dvakrat zvišali naročnino, da bi se mogli ohraniti. Mi dozdaj nismo zvišali naročnine, ker smo pričakovali, da preneha vojska in nastopi mir ter draginja zopet poneha. A draginja je rasla od meseca do meseca in še bo rasla, dokler bo vojska divjala. Da cenjeni čitatelji spoznajo, kako so rastle cene raznim tiskarskim potrebščinam, jim podamo tukaj kratek pregled cen pred vojsko in pa koncem leta 1916 le za nekatere reči: Papir je stal pred vojsko kilogram 26 v, zdaj stane K 1.05; barva poprej kilogram K 1.10, zdaj K 2.—; surovo olje poprej kilogram 14 v, zdaj 40 v; mazilno olje poprej kilogram 68 v, zdaj K 2.40. To so samo največje izdatki, v katerih se podvojeni davki in razne doklade niti vštete niso. Če samo papir se je tekom enega leta tako podražil, da to podražanje — lahko uniči celo podjetje. Pred enim letom bi bil stal papir za 28.000 naročnikov na leto 15.900 K, zdaj pa stane 66.000 K, torej je treba plačati samo za papir štirikrat toliko, kakor poprej, t. j. 50.000 K več kakor lansko leto in to pri sedajnih cenah; ako v novem letu cene še rastejo, kar se bo gotovo zgodilo, potem je pa razlika še večja.

Iz tega samo površnega računa bodo cenjeni naročniki spoznali, da „Slovenski Gospodar“ ne more biti več za poprejšnjo ceno. Dasi težko in nerad, smo mu morali za leto 1917 zvišati naročnino na 6 K. Ko se bodo razmere spremenile, bodo tudi našemu „Slovenskemu Gospodarju“ zopet padla naročnina. V prihodnjem letu torej stane „Slov. Gospodar“ za celo leto K 6.—, za pol leta K 3.—, za četrt leta K 1.50. Za Nemčijo pa stane: za celo leto K 8.—, za pol leta K 4.—, za četrt leta K 2.—. Za vojske pa ostanejo stare cene. Za vojske velja torej naš list za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—.

Mnogi naročniki so že v tem letu sami od sebe pošiljali več naročnine, kakor je bilo določeno in sicer s pripombo: Ker je vse dražje, mora tudi „Slovenski Gospodar“ občutiti draginjo. Uverjeni pa smo, da bodo vsi naročniki vpoštevali gorej navedene razloge ter nam kljub podražanju lista ostali zvesti.

Obenem prosimo svoje prijatelje, da pridno agitirajo za razširjanje našega lista, da bo „Slov. Gospodar“ v vsaki slovenski hiši vsaj na štajerskem. Lani ob novem letu je imel naš list 23.000 naročnikov; zdaj jih ima 30.000; delajmo, da jih bomo čez eno leto šteli 40.000!

List je treba plačati vedno naprej! Kdor si list naroči po dopisnici, dobi le eno številko s položnico na ogled.

Kaj je treba napisati na položnico ali nakaznico? Na položnico ali nakaznico napiši razločno svoje ime ter kraj in pošto. Ako si list že dosedaj imel, napiši na položnico ali tudi na nakaznico besedo: star naročnik in zraven pristavi številko, ki se nahaja na ovitku. Če si pa list naročiš prvokrat, potem pa zapiši na položnico ali nakaznico: nov naročnik. Ako bodo položnice oziroma nakaznice tako izpolnjene, potem pri pošiljanju lista ne bode pomoč.

Slovenski Gospodar — jubilent.

Dne 16. januarja 1917 bo obhajal „Slovenski Gospodar“ 50letnico svojega obstanka. Celih 50 let že zahaja naš list med slovensko ljudstvo ter med njim podučuje, ga navdušuje za vse, kar je lepega in poštenega. „Slovenski Gospodar“ je ustvaril celo vrsto organizacij na Slovenskem Štajerju. Smelolazno trdimo, da je naša politična (S. K. Z.), nepolitična (S. K. S. Z.) in gospodarska organizacija pred vsem njegovo delo.

30.000 Slovencev in Slovenk je danes naročnik na „Slovenskega Gospodarja.“ To je število, s katerim se niti mnogi „veliki“ listi ne morejo ponasati. List se je zadnji čas s pomočjo vnetih agitatorjev in agitatoric povzpelo do tega veličastnega števila. Ljudje so spoznali vrline „Slovenskega Gospodarja“ in so ga začeli širiti od hiše do hiše. Celo mnogi taki, ki so nas poprej gledali od strani, so stopili v krog naših čitateljev in naročnikov. „Slovenski Gospodar“ pa se danes prodaja tudi po mnogih tobačnih trafikah ter prodajalnah in sicer ne le samo v Mariboru in drugih krajih Slovenskega Štajerja, ampak celo v Gradcu na javnem trgu in na Gornjem Štajerju ga marsikje dobiš.

In še več bi se lahko storilo. Ako bi vsi naši prijatelji in prijateljice začele agitirati z vso vnemo za naš list, bi se število „Gospodarjevih“ naročnikov lahko povzpelo od 30.000 do 40.000. Mnogo, mnogo, je še slovenskih hiš, mnogo gostlin in trgovin ter tobakarn, kjer še „Slovenski Gospodar“ ni našel dostopa. Prosimo naše prijatelje in prijateljice, da te dni, t. j. od Novega leta do 16. januarja, agitirajo od hiše do hiše za naš list. Velike važnosti je prav posebno, ako se „Slovenski Gospodar“ prodaja v trgovinah, gostilnah in tobakarnah. Ako je v kraju kak tak človek, ki bi bil pripravljen prodajati „Slovenskega Gospodarja“, naznanite to našemu upravništvu, ki bo poskrbelo, da dotični dobi za prodajo potrebnega dovoljenja. V Mariboru n. pr. prodajamo ena tobakarna na teden 500 števk „Slovenskega Gospodarja“ in neka trgovina v Ljutomeru ravno toliko.

„Slovenski Gospodar“ bo kot mož ostal tudi v bodoče to, kar je bil že od svojega začetka: branitelj pravice katoliškega slovenskega kmečkega ljudstva. Natančneje razvijati našega programa pač ni treba. Stari znanci smo in poznamo drug drugega kot brat svojega rodnega brata. Kot jubilent pa obljubuje „Slovenski Gospodar“ ob novem letu 1917, da bo tudi z naprejem z vsemi silami branil verske, narodne, politične in gospodarske pravice slovenskega naroda. Skušali pa tudi bomo naš list izpopolniti tako, da ga bo vzljubil sleherni dobromiselnec Slovenec in Slovenka.

Zatorej: Rojaki, rojakinje, zbirajte se okrog „Slovenskega Gospodarja“, naročnite ga, agitirajte, pridobivajte mu novih naročnikov, tako da bomo lahko že v kratkem zapisali veselo vest: 40.000 naročnikov!

V novo leto.

Novo leto 1917 se bliža. Vsakdo je radoveden: Kako bo novo leto? Kakor je naša bodoča usoda zastrita v oblake, tako tudi človek, kljub raznim prerokom, niti pojmiti ali z gotovostjo trdit ne more, kako bo leto 1917. Ali nam bo ljubi Bog naklonil mir, vprašujejo milijoni in milijoni zemljanov, ki ječijo sedaj v trdih okovih krvave svetovne vojske. Ali bo leto 1917 za kmeta ugodnejše, kot so bila zadnja leta? Ali bodo odpravljene vse, nekdajni tlaki in desetini podobne ostre odredbe? Ali se bodo povrnil naši sinovi, naši očeti, naši delavci na svoje domove? In celokupen slovenski narod se povprašuje: Kakšna bo moja bodoča usoda?

Gojimo zanesljivo upanje, da se bodo v novem letu povrnil vsi, ki se že tretjo zimo borijo na krvavih bojiščih in sicer da bodo prišli z zmago ovenčani na svoje domove. Upajmo, da nam bo leto 1917 prineslo tolikaželjeni mir. In ko bo vojska mimo nas, bodo tudi za našega kmeta — tako vsaj upamo — prišli zopet časi svobode, ki smo jih uživali, a jih mnogokrat nismo vedeli ceniti, nazaj. Da mora biti usoda slovenskega naroda v bodoče lepša, svetlejša, in srečnejša kot dosedaj, to je brez dvoma. Slovenski narod si je s svojim neprimernim junaštvom, z žrtvovano krvjo tisočeri in tisočeri za domovine padlih junakov zaslužil, da uživa v naši državi ravnoisto svobodo, iste ugodnosti, kot vsi drugi avstro-ogrski narodi. Na najvišjih mestih so dodobra poučeni o zvestobi, junaštvu in vstrajnosti slovenskih sinov. Sam cesar Karel je v zadnjem času opetovano glasno in jasno povedal, da spoštuje in visoko ceni naš slovenski narod. In naši slavni vojskovodje nadvojvoda Friderik, nadvojvoda Evgen, maršal pl. Hecendorf, general Borojevič, vsi so prepričani o našem brezprimernem junaštvu in drugih vzvišenih vrlinah slovenskega ljudstva.

In naj pride karkoli, slovenski narod se je že po lastni brigi povzpelo tako daleč, da je popolnoma izključeno, da bi nas kak drug narod mogel uničiti. Vedimo, da narodi, ki imajo globoko vero v Boga, da ljudstva, ki so narodno zavežena ter imajo močno podlago v svojih političnih, izobraževalnih in gospodarskih organizacijah, ne morejo propasti.

Torej proč z vsako malodušnostjo, proč s črnimi mislimi! Leto 1917 mora biti za nas pot, ki vodi do boljše dobe ne samo za celokupni slovenski narod, ampak tudi za kmeti ter vse druge slovenske stanovce.

Slovenci, ne bodite malodušni, zavežite se svoje veljave, ne zgubite poguma! Glavo po koncu! Vsem našim prijateljem, naročnikom, agitatorjem, in dopisnikom srečno in blagoslovljeno novo leto!

Pred velikimi dogodki.

Novo leto bo leto velikih dogodkov! Dozdaj smo mogli le ugibati, kedaj bo strašna vojska končana, sedaj vidimo že s precejšnjo jasnostjo in gotovostjo, da bo vojska končana prihodnje leto 1917. Mirovna ponudba naših držav je začela valiti kamen, in naj je izpadel odgovor nam nasprotnih držav kakorkoli, to je gotovo, da je ta moder korak našega cesarja in zaveznikov vzbudil tudi v njih deželah mirovno željo s tako silo, da se nihče ne bo mogel več ustavljati. Se do včera, lanko rečemo, Severna Amerika ni hotela ničesar vedeti, da bi pospeševala mirovno gibanje, toda naenkrat, dne 22. decembra, je predsednik Wilson že čutil potrebo, da tudi začne pripravljati na mir. Kamen se je začel valiti, to je brezdvomno, in mi gremo miru nasproti.

Da miru ne bomo imeli že jutri, to ve vsak razsoden človek. Do istega časa pa bodo skušale še vse države, da zboljšajo svoj položaj na bojiščih in s tem povečajo veljavnost svoje besede pri mirovni pogajanjih. Prihodnje leto bomo torej tudi priče velikih, še zadnjih dogodkov na bojiščih. Armade bodo tekmovalle med seboj, da čim častnejše završijo svoje vojaško delo in da prinesejo neomadeževane, zmagovite zastave seboj.

Vse države se bodo kmalu začele pripravljati na življenje po vojski. Tudi Avstrija! Za to lahko rečemo, da stojimo tudi glede notranjih razmer v naši državi pred izredno velikimi.

važnimi spremembami. Sklenila se bo pogodba z Ogrsko, kakor se sliši, za dobo 20 let, in sklepale se bodo trgovinske pogodbe z zunanjimi državami. Kmetu je vse na tem, njegov prospek ali pogin je od tega odvisen, ali bodo v teh nagodbah in pogodbah njegovi pridelki dovolj varovani. Ljudsko šolstvo se bo popolnoma spremenilo. Narodnostne razmere bodo dobile nove oblike. Vse to sicer vemo, ne vemo pa še natančne izpeljave, od katere je končno vendarle vse odvisno. Ako se vse te zadeve rešijo dobro, blagor Avstriji in nam! Ako bi imeli nesrečno roko, bi bil to le vir novih zamotanih razmer in nesrečnih prepričkov. Za to mora biti vsakemu, ki res avstrijsko misli, veliko na tem ležeče, da se vsa vprašanja ugodno, v dobrem smislu rešijo.

In sedaj vas vprašamo: Ali hočete v dobiti tako velikih dogodkov ostati brez lista, brez zanesljivega poročevalca in modrega svetovalca??? Gotovo ne! Za to pa: Naročite si „Slovenskega Gospodarja!“

Novo ministrstvo.

Spitzmüllerju se ni posrečilo sestaviti novega ministrstva. Zato je cesar poveril to nalogo češkemu grofu Klam-Martiniću, ki je ministrstvo sestavil takole:

Predsedstvo in poljedelstvo: grof Klam-Martinić; uk in bogočastje: baron Husarek; notranje zadeve: baron Handel; javna dela: baron Trnka; železnice: baron Förster; pravosodje: baron Senk; trgovina: dr. Urban; domobranstvo: baron Georgi; minister za Galicijo: dr. Bobžinski; minister za Nemce: dr. Baernreither.

Odkar je padel poljski grof Bađeni, v Avstriji ni bilo Slovana kot ministrskega predsednika. Zdaj po dolgi dobi sedi zopet avstrijski Slovan, češki grof Klam-Martinić, na sedišču ministrskega predsednika. To dejstvo navdaja seveda vse avstrijske Slovane z zadovoljstvom, ker je s tem doma in na zunan dokazano, da Slovani niso določeni v Avstriji samo za podrejena, ampak tudi za vodilna mesta.

Kolikor nam je znano, je novi ministrski predsednik veren katoličan, neupogljiv Avstrijec in zaveden Čeh. Kdorkoli bi želel avstrijsko mišljenje — proti njemu bi znal novi ministrski predsednik nastopiti gotovo z največjo odločnostjo in ostroostjo. V tem oziru bi postopal proti vsem narodom enako. Sklilenja čez meje ne bo trpel nobenega. Kot vedno zvesti državljani odobrujemo to stališče. Sploh pa nam ni treba mnogo govoriti o načelih novega ministrskega predsednika, ako povemo, da je bil do zadnjega izmed najvernejših zaupnikov, prijateljev in spremljevalcev pokojnega prestolonaslednika Frana Ferdinanda.

Novo ministrstvo čakajo velike naloge, največja med njimi je pač preureditev Avstrije. Sicer ni verjetno, da bi se s preurejanjem začelo že sedaj med vojsko, toda priprave se bodo brezdvomno začele. Novi ministrski predsednik mora uresničiti veliko umetnost, da okrepi Avstrijo in obenem stori vse narode, kolikor mogoče, zadovoljne. Za prečitev razmer na Češkem si je poklical kar dva češka Nemca v kabinet, dr. Urbana in dr. Baernreitherja. Za to Slovenci in Hrvati tembolj obžalujemo, da ni pri-

vzel nobenega Jugoslovana v kabinet, kajti izmed vseh ministrov ni nobenega, ki bi kolikar natančneje poznal razmere na jugu naše države.

Razven preureditve Avstrije na znotraj se morajo rešiti kmalu še tudi druge važne zadeve. Z Ogrsko je treba končnoveljavo skleniti nagodbo in pripraviti trgovinske pogodbe z zunanjimi državami. Upamo, da v tem oziru novi ministrski predsednik, ki je sam velik posestnik, ne bo pripustil, da bi se škodovala pravična kmetijska stvar.

Vse svoje naloge hoče novi ministrski predsednik rešiti, kolikor je mogoče, po državnem zboru. To je tembolj verjetno, ker so v kabinetu tudi državni poslanec dr. Urban in dva odlična politika, nemški dr. Baernreither in poljski dr. Bobžinski, katerim ne more biti vseeno, ali se vlada z državnim zborom ali brez državnega zbora.

Nov zunanji minister. — Druge spremembe.

Komaj smo se dovolj poučili o enem važnem dogodku v naši Avstriji, že stojimo pred drugim. Minister zunanjih zadev baron Burian je odstopil. Za zunanjega ministra je imenovan grof Otokar Černin, naš bivši poslanik v Bukarešti. Baron Burian ne stopi v pokoj, ampak je postal skupni finančni minister in upravitelj Bosne in Hercegovine. Dosedanji skupni finančni minister knez Hohenlohe, bivši tržaški namestnik, je postal najvišji dvorni komornik. Dosedanji najvišji dvorni komornik knez Montenuovo je stopil v pokoj.

Spremembe so zelo važne. Grof Černin je istako kakor grof Klam-Martinić vzet iz kroga Frana Ferdinandovih zaupnikov, za to pošten, veren katoličan in navdušen, kremenit Avstrijec. Po narodnem mišljenju je zmeren, pravičen Nemec. Baron Burian in knez Hohenlohe pa sta nam itak znana.

Naše žrtve za domovino.

Žalostno poročilo je došlo k dobri Germovi rodbini v St. Ilj v Slov. gor., da je padel na italijanskem bojišču sin Pavel, zadet od laške granate. Se le 20 let star, je dal svoje mlado življenje za cesarja in domovino. K vojakom je odšel lansko leto meseca aprila. Bil je že dvakrat ranjen, enkrat na Ruskem, drugičkrat na Italijanskem. Še par dni prej je pisal svoji ljubi materi za god ter ob enem vsem domačim poslal srčna voščila za božične praznike, prav kakor bi slutil, da pozneje tega več ne bo mogel storiti. Izrazil je v pismu tudi željo, da bi že rad videl skoraj zopet svoje domače, a božja volja je bila drugačna. Rajni je bil pridlen in marljiv mladenič ter povsod priljubljen. Bil je tudi ud Marijine družbe. Dragi Pavle! Počivaj mirno v tuji zemlji, rešen si zemeljskega trpljenja, tvoja duša pa uživa rajsko veselje!

K Sv. Jakobu v Slov. gor. smo dobili žalostno poročilo, da je Jožef Dajčman od domačega domobranskega pešpolka, star 21 let, na tirolski bojni črti bil od sovražne krogle zadet naravnost v glavo in je bil takoj mrtev. Že lani meseca julija je bil na ruskem bojišču precej ranjen, vendar pa je kmalu okrevljal in se zopet podal na južno bojišče. Vedno je bil navdušen in vnet bojovnik za domovino in ce-

sarja. Kakor njegovi junaški sobojevniki semkaj poročajo, je bil naš Jožek pri stotniji zaradi svojega lepega vedenja in veselega srca jako priljubljen.

Žalostno vest je dobila rodbina Roškar v Pobrežju pri Mariboru. Na južnem bojišču je zadet od sovražne krogle, padel v cvetu svoje mladosti (star 22 let) v izpolnjevanju svoje dolžnosti za cesarja in domovino sin desetnik Janez Roškar. Srčno si je želel še enkrat videti svoje starše in drago mu domovino, a usoda mu ni bila mila. Svojo še tako mlado in junaško dušo je izročil Bogu pri Rittenbergu pri Gorici.

Iz bojišča nam je prišla žalostna vest, da je laška granata uničila mlado življenje vrelga mladeniča iz župnije Sv. Anton v Slov. gor., 21-letnega Ionača Vršič. Hudo nas je zadela ta izguba, ker je rajni bil vzor pridnega mladeniča, veselje svojih staršev, ponos naše mladeniške Marijine družbe ter vsem nam ljub in drag znanec in prijatelj. Bridka žalost nas navdaja ob misli, da se nam ne vrne nikdar več naš dragi Nacek, katerega smo vsi tako radi imeli in v katerega družbi smo se vedno vsled njegove vedre in šaljive narave radi nahajali. Mirno spavaj, predragi naš Ignac, v nam neznanem tujem grobu in vživaj v nebesih večno veselje, saj si zdaj tam v bližini svoje nebeske Matere in Kraljice, kateri si v življenju bil vedno zvest otrok in udani častilec. Cenjeni rodbini Vršičevi kakor tudi č. g. kaplanu Srečku Vršič, bratu rajnega, pa bodi izraženo naše iskreno sožalje. — Ožaloščenimi starši imajo še dva sina v vojni službi in najstarejši, Franc, je bil priča bratove smrti.

Na laškem bojišču je padel Jakob Kovačec, doma od Sv. Andraža v Slov. gor. Padli je bil kot vrl slovenski junak odlikovan z dvema hrabrostnima kolajnama. Rajni je bil član Marijine družbe, vrl cerkveni pevec in zaveden Slovenec ter spoštovan pri vseh, ki so ga poznali.

Blagi Jakob, tam počivaj
brez bridkosti, brez ovir
in pri Jezusu zavživaj
večni pokoj, večni mir!

Desetnik Franc Kelbič, doma od Sv. Marije ob Pesnici, je bil zadet od sovražne granate na južnem bojišču. Rajni je bil odlikovan z 2 hrabrostnima kolajnama, s srebrno II. vrste in bro-nasto. Ko se je ta novica raznesla med vojaki, je bil vsak ginjen do solz in reklo se je: Škoda zanj! Bil je sicer male postave, a krepke narave. Izdržal je vsak naval ter se boril mnogokrat kakor lev. V imenu 11. stotnije vam, dragi starši in znanci, izrekam sožalje! Martin Fras.

Došla nam je iz tirolskih sneženih planjav žalostna vest, da je Ivan Gaist, doma v Škottljah pri Cirkoveh, padel, zadet od sovražne granate. Daroval je svoje mlado življenje za dom in cesarja. Bil je pridlen fant, zvest cesarju in domovini do zadnje ure. Za njim močno žalujejo mati, sestre, brata in oče, ki se nahaja že 11 mesecev na italijanski fronti. Padli je zapustil pozemeljsko življenje v starosti 21 let. Na veselo svidenje tam gori nad zvezdami, ker on je zaspal junaške smrti. Ivan bode spaval ta čas, dokler ne bo zapel angelske trobente glas!

Iz italijanskega bojišča je prišlo žalostno poročilo, da je bil od sovražne krogle zadet v trebuh Vinko Horvat od Sv. Ane na Kremlbergu. Zapušča ženo in štiri majhne otročice. Bil je veliko let predsednik bralnega in pevskega društva. Veliko se je trudil za povzdigo cerkvenega in narodnega petja, posebno veliko je storil za bralno društvo, koder je dostikrat nastopil kot pevec in igravec na odru. Kolikokrat je društvo uprizorilo kakšno igrjo, je skoraj vsikdar imel kakšno ulogo, katero je vsikdar

LISTEN

Vojni spomini.

(Napisal Januš Golen.)

(Dalje.)

Mislil, da je bil ono noč, ko je odhajal tržaški regiment na bojišče, ves doma ostali Trst zbran k slovesu na kolodvoru. Marsikatero oko se je srčno zasolilo, ko je udarila godba pred pripravljenim viakom cesarske himne in je tisočerihi, mladihi, vojaških src zagrmel zadnji: Z Bogom!

Na vseh kranjskih, štajerskih, in ogrskih postajah, kjerkoli je postal vlak, smo bili od občinstva burno-veselo pozdravljeni in obilno pogoščeni z jedjo in pijačo. V zahvalo za pozdrave in gostitev je naša godba vselej zakrožila par veselih in poskočnih.

Med to res veselo vožnjo sem bil ponosen, da nisem ostal kje doma za pečko, ampak, da se vozim pred godbo in burnimi klici navdušenja na vojsko, nad — sovražnika.

Hladno, nekako tuje in boječe so nas sprejemali v Galiciji. Na nekaterih večjih postajah ni bilo žive duše razen uradnikov. Zdi se mi, da so ti ljudje že tedaj nekako slutili, da bo vojska za nas ukajoče, pa tudi za nje — krvava svatba.

Celih pet dni smo se vozili z rajanjem v duši, med bogatimi gostitvami za tlo. Petega dne, pozno zvečer, v gosti megli in vlivajočem dežju smo izstopili na gališki postaji Zidaczow. Naprej poslani

stotnik našega polka, ki nas je čakal na kolodvoru z vozovi, mi je ošepnil:

„Saperment! V gradu Ljubomirskega bo stanoval stab.“

Beseda — grad! Kako s pritaženim veseljem je mi ogledala srce in želodec. Prepričan sem bil, da nas bo koj po prestopu grajskega praga pozdravila grajska gospi in nežne kontese nam bodo po ondodni navadi ponujale krepilnega čaja.

Med vožnjo od postaje do grada nas je dež tako naprjal, da smo bili vsi do kože premočeni. Megleni mraz me je potresal po vseh udih, pa nisem bil prav nič nevoljen, saj sem gledal v duhu toplo, lepo opremljeno sobico v gradu in kot vile dvoreče dame. Naš voz je pridrdral skozi mogočno grajsko vrata na dvorišče. Tema in gosta megla sta nam še zakrivala grad.

Gospod oberst je kriknil po luči; a živa duša se ni prikazala, da bi nam posvetila in pokazala pot v grad, o katerem sem že med potjo tako sladko sanjal. Čakali smo v dežju na dvorišču in stari je ro-bantil nad grajsko nečujnostjo. Nič ni pomagalo čakanje: luči in grofovskih lakajev ni bilo od nikoder. Zagrabiti smo morali za v vojski najbolj varno palico: Pomagaj si sam!

Po dolgem tavanju in cokljanju po blatru smo se vendar pritipali v grad. Vrata so bila na stečaj odprta, a po hodnikih in sobanah je bilo tiho in mirno kot v grobu... Z žepnimi vžigalicami smo svetili in kresili okrog. Vse odprto, vse prazno. Celo okna so bila odprta, a sobe prazne, niti stola za sedni ni bilo. Gosta megla se je valila po sobanah in mraz nas je potresal na pohodih skozi prazne — grajske

dvorane. Nobeden ni govoril, le tu in tam je kateri iz jeze in nevolje glasno pljunil. Gospod grajskiak je menda pričakoval našega poseta, pa je tudi skrbno skril sebe, grajske dame in celo sobno opremo do zadnjega stola.

Mokri smo bili vsi, da so nastale luže, kjer je kateri malo postal. Sedaj pa nič suhe preobleke, nič gorkoga čaja in gola tla za postelj. Klelo in upravičeno godrnjalo se je ono noč iz ust nas vseh, ki smo bili vsi prepričani, da, četudi v vojski, bomo imeli vendar vsaki večer zasluženo, gorko ležišče. Tavalj smo lačni, mokri in premraženi do jutranje zore po odmevajočih hodnikih.

Se le ko se je danilo, so nam prinesli vojaki nekaj vlažne slame za pod glavo. Drugi so pofegli, jaz ne, ker me je preveč majal in otepal mraz. Vsak je trdil, da se je ono noč za življenje nevarno prehladil. Kaj še! Niti domači nahod se ni nikogar poprijel. Oči so me skelele, ker nisem celo noč nič spal in v srcu mi je poganjalo prepričanje: vojska bo nekaj drugega kot Trst. Tamkaj je sicer Bosanec pometal z menoj cesto in nekaj kapljic krvi sem poodil na konju, imel sem pa vsako jutro svoj zajutrek, bogat obed, okusno večerjo in krono vsemu temu — mehko toplo in gotovo postelj. V Galiciji, če tudi je posejana z gradovi, vsega tega ne bo, ker je — vojska...

Take sem gruntal in tako bridke korenine so poganjale v mojem razvajenem srcu, ko mi udari skozi odprto okno na uho glas — cerkvenega zvonca. Vem, da mi nikoli prej ali slej ni ljubki glas zvana tako nežno tolažilno zavalčkal v ušesu in srcu kot tokrat, ko sem se čutil tako zapuščenega in osame-